КЕРМЕЧНИК ЧЕРВОНУВАТИЙ

Goniolimon rubellum (S.G.Gmel.) Klokov
(incl. *G. orae-syvaschicae* Klokov)

Родина Кермекові — Limoniaceae

Природоохоронний статус виду
Вразливий.

Наукове значення
Напівпустельний сивасько-азовський ендемічний вид.

Ареал виду та його поширення в Україні
Причорномор'я. Трапляється на узбережжях Чорного моря та Сиваша. Адм. регіони: Хс, Кр.

Чисельність та структура популяцій
Відомі окремі популяції (Чаплинський р-н: ур. Ад; Новотроїцький р-н: Молоканський п-ів, о. Чурюк, о. Чурюк-Туб, п-ів Тюбек; Генічеський р-н: п-ів Чонгар; прибережна смуга Кримського п-ва (Джанкойський р-н: п-ів Тюп-Тархан; Євпаторійський р-н, берег оз. Сасик, окол. м. Севастополя, Трихійський п-ів) невеликі за розміром, в яких вид представлений куртинами або невеликими групами, 1–3(5) особин на 1 м^2.

Причини зміни чисельності
Надмірне випасання худоби, рекреація, сінокосіння, збирання на букети.

Умови місцезростання
На карбонатних суглинках, рідше літоральних засолених (глинисто-черепашкових) пісках. Представник угруповань кл. *Festuco-Puccinellietea, Salicornietea fruticosae*. Ксерофіт, галофіт.

Загальна біоморфологічна характеристика
Гемікриптофіт. Корінь товстуватий, кореневище потовщене, розгалужене (каудекс). Прикореневі листки еліптично-ланцетні, 3–6 см завдовжки, 3–12 мм завширшки, до основи поступово звужені в черешок, рівний пластинці, на верхівці з тонким вістрям, вкриті вапнистими крапками, опушені дрібними волосками або майже голі. Квітконосні стебла в кількості 2–5, прямостоячі, до 20 см заввишки, починаючи від середини розгалужені. Суцвіття розлоге, його ширина перевищує висоту всієї рослини, з дугоподібно відігнутими назовні та вниз гілками. Колоски 1–2-квіткові, зібрані в одно-, дворядні колоси. Чашечка 7–8,5 мм завдовжки, з коротко-опушеною трубочкою і п'ятьма ланцетними лопатями відгину, 2,5–3 мм завдовжки. Віночок пурпурово-фіолетовий. Плодики до 4 мм завдовжки, насінина веретеноподібна, 3,5 мм завдовжки, чорнувата. Цвіте у червні–серпні. Плодоносить у липні–вересні. Розмножується насінням.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони
Занесений до Червоного списку Херсонської області (2002). Охороняють в Азово-Сиваському НПП. Необхідний контроль стану популяцій. Заборонено збирання, заготівлю рослин, порушення умов місцезростання.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Декоративне, дубильне, ґрунтозахисне.

Основні джерела інформації
Вопросы развития Крыма, 1999; Коломійчук, 2002; Новосад, 1992.

Автор: В.П. Коломійчук
Фото: В.П. Коломійчук

Узнай больше о природе нашей области! http://kharkovskiy-eco.narod.ru/

КЕРМЕК ЧУРЮЦЬКИЙ

Limonium tschurjukiense (Klokov) Lavrenko ex Klokov (*Statice tschurjukiensis* Klokov; *L. tomentellum* auct. non (Boiss.) Kuntze; *L. dubium* Gamajun. ex Klokov)

Родина Кермекові — Limoniaceae

Природоохоронний статус виду
Вразливий.

Наукове значення
Ендемічний вид (можливо, гібридогенний, виник внаслідок давньої гібридизації *L. gmelinii* та *L. tomentellum*).

Ареал виду та його поширення в Україні
Причорноморсько-приазовський ендемік (пд. України, Сх. Приазов'я, Нижній Дон), трапляється на узбережжі Сиваша та прилеглих територіях. Адм. регіони: Хс, Кр.

Чисельність та структура популяцій
Популяції численні (Чаплинський р-н ур. Ад; Новотроїцький р-н: Молоканський п-ів, оз. Овер'янівське, о. Чурюк, о. Чурюк-Туб, с. Василівка, с. Новомихайлівка, п-ів Тюбек; Генічеський р-н: п-ів Чонгар, о. Куюк-Тук; Красноперекопський р-н: с. Новоолександрівка, с. Перекоп, с. Ішунь; Джанкойський р-н: с. Солоне Озеро, п-ів Тюп-Тархан; Євпаторійський р-н, берег оз. Сасик; Сацький р-н, с. Шовковичне), зростає окремими куртинами або невеликими групами, 1–3 (5) особин на 1 м^2.

Причини зміни чисельності
Надмірне випасання худоби, рекреація, сінокосіння, збирання на букети, викопування коріння для лікувальних цілей.

Умови місцезростання
Карбонатні суглинки, рідше приморські солончаки. В угрупованнях кл. *Festuco-Puccinellietea, Salicornietea fruticosae*. Ксерофіт, галофіт.

Загальна біоморфологічна характеристика
Гемікриптофіт. Сірувато-сизуватий, трав'яний багаторічник. Корінь не дуже товстий (5–10 мм), кореневище потовщене, розгалужене. Квітконосні стебла поодинокі, або в кількості 2–3, прямостоячі, 25–75 см заввишки, 2–4 мм у діаметрі, розгалужені нижче середини, негусто опушені. Прикореневі листки еліптичні, 10–25 см завдовжки, 2,5–9,5 см завширшки, негусто опушені волосками, на верхівці з виїмкою та дрібним кінцевим вістям, до основи клиноподібно звужені. Стеблові лускоподібні листки довгасто яйцеподібно-ланцетні, 1–2 см завдовжки, 4–6 мм завширшки, на верхівці відтягнуто-загострені, бурувато-коричневі. Суцвіття розлоге, широке, з вкороченими неплідними гілками у нижній частині. Колоски двоквіткові, зібрані на верхівках гілочок в одно-, дворядні короткі колоси. Чашечка лійкоподібна, 3,5–4 мм завдовжки, при основі зеленкувата, в середній частині світлокоричнева, вгорі синювата. Віночок фіолетовий. Цвіте у липні–вересні. Плодоносить у серпні–жовтні. Розмножується насінням.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони
Занесено до Червоного списку Херсонської обл. (2002). Охороняють в Азово-Сиваському НПП. Необхідний контроль стану популяцій. Заборонено заготівлю рослин, порушення умов місцезростання.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Декоративне, дубильне, лікарське.

Основні джерела інформації
Бойко, Подгайний, 2002; Коломійчук, 2000; Новосад, 1992.

Автор: В.П. Коломійчук
Фото: В.П. Коломійчук

Узнай больше о природе нашей области! http://kharkovskiy-eco.narod.ru/

ЛЬОН БЕСАРАБСЬКИЙ

Linum basarabicum (Savul. et Rayss) Klokov ex Juz.
(*L. flavum* L. var. *basarabicum* Săvul. et Rayss)

Родина Льонові — Linaceae

Природоохоронний статус виду
Неоцінений.

Наукове значення
Ендемічний вид.

Ареал виду та його поширення в Україні
Середня Європа (пд.-сх. частина): Румунія, Молдова (пн.), Україна. В Україні трапляється на Поділлі, головним чином в басейні р. Дністра. Адм. регіони: Тр, Чц, Хм, Вн, Од.

Чисельність та структура популяцій
Росте поодиноко або невеликими групами, часто відокремлено від інших видів роду. Площа всіх місцезнаходжень невелика, популяції нечисельні, з переважанням генеративних особин.

Причини зміни чисельності
Вузька екологічна амплітуда виду та надмірний вплив антропогенних факторів — розробка кар'єрів, рекреація, випас, випалювання.

Умови місцезростання
Трапляється на степових схилах з вапняковим підґрунтям, на вапнякових, гіпсових і сланцевих відслоненнях у складі петрофільних угруповань, переважно на аерованих ґрунтах з надлишковим вмістом мінерального азоту. Росте у складі угруповань союзів *Cirsio-Brachypodion pinnati* та *Astragalo-Stipion* кл. *Festuco-Brometea*. Субксерофіт, геліофіт.

Загальна біоморфологічна характеристика
Хамефіт. Напівкущик 20–50 см заввишки, що галузиться від основи. Коренева система стрижнева, підземні пагони у вигляді гілок кадекса. Нижні листки у несправжніх розетках, широко-обернено-яйцеподібні, звужені до основи в довгий черешок, з п'ятьма жилками; середні — ланцетно-обернено-яйцеподібні, звужені в короткий черешок, з трьома жилками; верхні — ланцетні; всі загострені на верхівці. Квітки в кількості 2–20 (–25), жовті, зібрані в щиткоподібне суцвіття. Плід куляста коробочка з коротким вістрям на верхівці. Цвіте у червні–липні. Плодоносить у серпні. Розмножується насінням.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони
Охороняють в НПП «Подільські Товтри». Включено до переліку видів рослин, що потребують охорони на регіональному рівні у Хмельницькій області. Необхідні контроль стану популяцій та культивування. Заборонено порушення умов зростання, розробка кар'єрів, заліснення схилів.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Декоративне, протиерозійне, медоносне, жироолійне.

Основні джерела інформації
Любінська, Ковальчук, Матвєєв., 1999; Мороз, 2004.

Автори: О.М. Оптасюк, Л.Г. Любінська
Фото: О.О. Кагало

Узнай больше о природе нашей области! http://kharkovskiy-eco.narod.ru/

ЛЬОН ПАЛЛАСІВ

Linum pallasianum Schult.

Родина Льонові — Linaceae

Природоохоронний статус виду
Рідкісний.

Наукове значення
Ендемічний вид.

Ареал виду та його поширення в Україні
Крим. Наводиться також для Болгарії як зниклий. У Криму спорадично трапляється в Передгір'ї (зх.), гірській частині (сх.), на Пд. березі Криму та Керченському п-ові. Адм. регіон: Кр.

Чисельність та структура популяцій
Популяції нечисленні (окол. м. Судака, с. Уютного, м. Феодосії, м. Старого Криму; м. Севастополь, мис Казантип, г. Мітрідат, окол. с. Золоте, Чокракський ковиловий масив, г. Опук, г. Кончек), невеликі за розміром (нараховують до кількох десятків особин). Стан більшості популяцій задовільний. Хоча вид приурочений до природних місцезростань, але досить стійкий до порушень природного характеру.

Причини зміни чисельності
При надмірному впливі антропогенних факторів, (порушення місцезростань, будівництво, сільськогосподарська діяльність, витоптування в результаті рекреації, випасання худоби) відбувається різке зменшення чисельності. Процес відновлення повільний, що пов'язано з біоморфологічними і екологічними особливостями — специфікою форми росту, малою кількістю коробочок і насіння, стенотопністю.

Умови місцезростання
Сухі кам'янисті, крейдяні та глинисті остепнені схили, скелі, вапнякові насипи, мергелисті місця, на ґрунтах з бідним вмістом азоту. Трапляється в петрофітних степах Гірського Криму. Угруповання кл. *Festuco-Brometea*. Геміксерофіт.

Загальна біоморфологічна характеристика
Хамефіт. Напівкущик, 7–20 см заввишки, з несправжньорозетковими пагонами. Коренева система стрижнева, підземні пагони у вигляді коротких кореневищ, гілок каудекса. Рослини повністю опушені густими, короткими, відстовбурченими, сріблясто-білими волосками. Листки широколінійні, сидячі. Суцвіття дихазій, квітки жовті. Плід коробочка. Цвіте в червні–липні. Плодоносить у липні–серпні. Розмножується насінням.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони
Охороняють на території Карадазького, Казантипського та Опукського ПЗ. Необхідний контроль за станом популяцій. Заборонено порушення місць зростання, випасання, організацію місць рекреації.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Декоративне, протиерозійне, ґрунтотвірне.

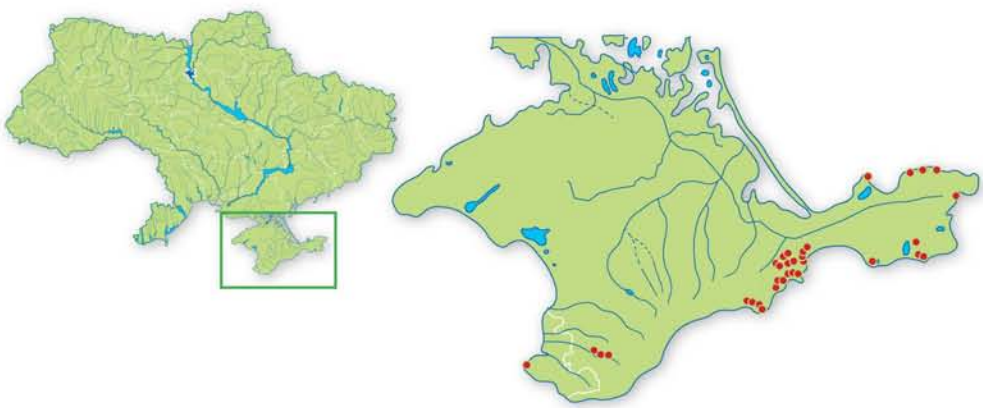

Основні джерела інформації
Голубев, 1996; Дидух, Шеляг-Сосонко, 1982; Дубовик, 2005; Ена, 2001; Мороз, 2004; Новосад, 1992; ЧКУ Болгарії, 1984.

Автори: О.М. Оптасюк, В.В. Новосад
Фото: В.Ю. Летухова

Узнай больше о природе нашей области! http://kharkovskiy-eco.narod.ru/